

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 8. De coagmentatione status Clericalis ex initiatis Sacramento
Ordinis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

non tamen contra suum votum peccare, ex Nauar. in *Enchir.* cap. 12. num. 47. Et ratio est, quia talis non vult castitatem, sed tantummodo vitam statum cuius susceptioni (nobilitatem soli proposito suscipiendi) annexa est castitas ex accidenti, non ut quid ei essentiale. Unde si is qui illo modo vult, contrahit matrimonium ante adimpletionem voti sui peccat quidem impletionem ipsum reddendo sibi impossibilem; sed validum est matrimonium. De obligationibus recitandi horas canonicas & g. standi habitum & tonsuram clericalem ac aliis quæ incumbunt initiatis maioribus Ordinibus; dicitur in sequenti tractatu tertio, titulo primo.

Quod vero initiati minoribus Ordinibus ad recitationem horarum canonicarum non teneantur; sed nec aliarum precum, nisi ex decencia: Leonardus Lessius libro 2. *De iust. & iure* cap. 37. num. 46. ex eo confirmat quod neque iure communi, neque consuetudine vniuersali Ecclesie ad aliquas obligentur: neque quod Ecclesia vniuersalis relinquit liberum, Episcopus possit in sua Ecclesia facere præceptum perpetuum, nisi in ea subsit peculiaris faciendi ratio, quæ vix esse potest in re proposita. Et certe si non solum Papa, sed etiam Episcopi possent onera perpetua imponere, subditi nimium grauarentur, valdeque deficeretur ab vniuersitate: cuius obseruatio (præsertim in iis quæ pertinent ad sacramenta) facit ad vniuersalis Ecclesie decus & vniouem. Secus esset vero, *ut iam addit*, si Episcopus præcipere bis aut ter aliquas precas recitare, vt septem psalmos aut horas beatæ Virginis: quia id non censeretur onus graue, vel notabilis recessus ab vniuersali consuetudine: vt nec si ex causa præcipere in sua diocesi ieiunare bis, terve. Eandem doctrinam post Medinam in *Cod. De oratione*, q. 7. in fine & Sotum lib. 10. *De iust. & iure* quæst. 5. art. 3. non longe ab initio, sequitur Suarez, *De religione tract. 4. lib. 4. cap. 16. in fine*. Sed potest in contrarium obici quod cum tales ad iuncti sint cultui diuino, & gaudeant priuilegio clericali teneantur iure naturali aliquod amplius orare quam laici. Ad quod Sotus respondet teneri solum ex honestate, prout prudenter arbitrati fuerint ad naturalem rationem quidem dicere decens esse, vt quid amplius recitent, non præscribere tamen tanquam obligatorium, atque seruandum sub peccato.

rum, & alterum laicorum, illudque diuino officio mancipari: per hoc scilicet Ordinis sacramentum tanquam institutum ad propagandum in Ecclesia Christiana statum clericalem. Sic dictum à Græco nomine κληρικός (quod sortem vel hereditatem significat) quia est eorum qui ad sortem vel hereditatem Domini Iesu spectant: siue vt habetur ex cap. Clericus, eadem quæst. quia pars sunt Domini Iesu, vel partem habent Dominum Iesum: vt pote qui diuino cultui consecrati procurandarum ad eundem cultum spectantium sacrarum rerum, sollicitudinem susceperunt. De qua re aduersus sectarios nostri temporis disserentem qui vult videre poterit Bellarminum in tomo 1. *Controuersiarum*, contro. 5. lib. primo. Pro ratione autem iudicandi de peccatis nobis proposita, instituetur de ea tertius sequens tractatus. Quod vero de ipso clericali statu hic occurrit considerandum, varietas membrorum, quæ in eodem statu velut corpore quodam cernitur cum disparibus gradibus dignitatis, & iurisdictionis. In Ecclesia enim, *quæ terribilis est vt castrorum acies ordinata*: Summus Pontifex, quemad. habet Bellarm. in præfatione eiusdem libri primi, tanquam Christi, primi, Summiq. Imperatoris vicarius, supremus est: vt pote in D. Petro. *ut successor est*, cum summi potestate, & imperio præpositus eidem Ecclesie, tanquam Christi castris in terris, vt eam duceret: eundem Christum nobis representans, quamdiu nondum sumus digni ipsum reuelata facie videre.

Sub Summo Pontifice autem sunt Episcopi tanquam Tribuni militares, qui imperant quidem, non tamen totis castris: sed agmini quisque suo. Sunt etiam sub Episcopis dignitate inferiores ipsis, sed præminentes aliis, qui tanquam centuriones quidam, singulis cohortibus præstant. Sunt demum ceteri tanquam administri diuersa obeunt, munera: ad instar eorum qui in temporali militia diuersa obeunt munia in gratiam, siue Imperatoris, siue Militum. Sic igitur in Ecclesia militante sunt post Papam proxime Clerici constituti in Episcopali dignitate. Deinde Clerici dignitate inferiores Episcopo, & demum ceteri: quorum nonnulli curam habent animarum vt Parochi, & alii non habent: vt qui carent beneficio ecclesiastico, vel habent tantummodo simplex. De omnibus copiose differit Azor in tomo 2. *moral. institut. lib. 3. cap. 34. & 5.* quem sciendi cupidus legere poterit: pauca tantum attingemus vt sufficientia ad nostrum institutum.

CAPVT VIII.

De coagmentatione status Clericalis ex initiatis sacramento Ordinis.

SUMMARIUM.

- 40 Status Clericalis, & gradus: illius.
- 41 Quatuor gradus Episcopatus.
- 42 De Patriarchatu, & Primatu.
- 43 De Archiepiscopatu, & Episcopatu.
- 44 Quæ Episcopalem dignitatem habenti incumbant ex officio.
- 45 Ea quæ illi incumbunt iure nouo Concilii Tridentini.
- 46 Peccata quibus potest quis ratione Episcopalis dignitatis obnoxius esse, ante suam consecrationem.
- 47 Dignitates infra Episcopalem, & primo abbatia, & prioratus.
- 48 Decanatus, & Præpositura.
- 49 Archidiaconatus, & Archipresbyteratus.
- 50 Reliqua eiusdem generis dignitates.
- 51 Parochus quis & quæ iura parochia, obligatioque illius, suscipiendi sacerdotium.
- 52 Vicarius perpetuus ponitur in numero Parochorum.
- 53 De Vicario temporali quedam.
- 54 Peccatorum in quibus Parochus obnoxius est, reuocatio ad quatuor capitula.
- 55 De Canonicis.
- 56 De habitibus portiones, capellaniis, & prestimonis.
- 57 De Commendatariis.
- 58 De Coadiutoribus.
- 59 De Hospitalariis.

40. **D**uo esse genera Christianorum habetur ex D. Hieronymo in cap. Duo sunt, 12. quæst. 1. vnum Clerico-

De Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO I.

41. **Q**uoad hos nonnulla obseruare oportet. Primum est, Episcopatus quatuor distingui gradus in cap. Cleros, distinct. 21. Patriarchatum, Primatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum simplicem: Supra quos omnes Papatus dignitatis gradum obtinet supremum: qui inde in cap. Nemo 9. qu. 3. dicitur Prima sedes: & vt ibidem habetur, ac in sequenti cap. Cuncta per mundum, vniuersos iudicat, & à nemine iudicatur. Et ratio est, quod Papa ei præsidens, D. Petri successor, non puri hominis, sed veri Dei vice fungatur: ex cap. Quanto, *De translatione Episcopi*. Videri potest Azor in seq. lib. 4. à cap. 4. & in libro 5. per aliquot capita, & Bellarminus in tomo 1. *controversiarum*: in quo late persequitur quæ ad Papam in Ecclesia auctoritatem pertinent.

Secundum est, cum Papa coniungi Cardinales; quia censentur esse pars corporis eius, quemad. habet Panormit. ad cap. 2. num. 3. De Clericis non residentibus, propterea quod cum eo iudicant totum orbem, prout idem addit, ex cap. Per venerabilem, *Qui filii sint legitimi* atque sint ei, vt vulgo loquuntur, à latere tanquam Senatores: siquidem Ecclesia quoque suum habet Senatum, ex cap. Ecclesia. 16. quæst. prima. Illi ergo, pars corporis Papæ eadem ratione dicuntur, quia ii qui sunt Principi à consiliis dicuntur pars corporis eius in lege Quisquis, Cod. Ad legem Iuliam maiestatis. Quæ de Cardinalibus ipsis Azor in eodem libro quarto cap. 1. 2. & 3. & quæ de legatis Apostolicis ac ceteris officialibus Sedis Apostolicæ in seq. lib. 5. à cap. 27. habet, relinquere possumus ei, qui vult, videnda apud ipsum.

42. Tertium est, primam post Papatum dignitatem esse Patriarcha-

triarchatum, prout colligitur tam ex cap. Omnes, cum sequentibus, dist. 22. & ex cap. 1. 2. & 3. dist. 99. tum clarius ex cap. Antiqua, De privilegiis. Vbi numerantur quatuor Patriarchales sedes post Romanam: quarum dignior ceteris esse Constantinopolitana, & post eam Alexandrina, dehinc tertia Antiochena, & postrema Ierosolimitana. Vbi aduerte obiter Patriarchas quidem censerit ceteris Episcopis maiores: nihil tamen iuris habere præ illis, nisi quantum sacri canonis concedunt, vel præca illis consuetudo contulit ab antiquo, quemad. dicitur in cap. Duo. De officio Ordinarii. Patriarchatui autem Primatum proximum esse dignitate, ex eo intelligitur; quod Primates in prouinciis, & regnis habeant iurisdictionem super Archiepiscopos, & sint loco Patriarcharum ex cap. 1. & 2. dist. 99. De qua re verba hæc habet Gratianus initio eiusdem distinctionis. Primates & Patriarchæ diuersorum sunt nominum, sed eiusdem officij. Ab Archiepiscopis autem quoties necesse fuerit, Episcopos ad Primates appellant, sed à Primatibus Archiepiscopos appellare non licet. Deben ergo obedientiam Primatibus Archiepiscopi, in omnibus quæ sibi ab eis iuste fuerint imperata. Hæc ille

43.

Post Primatē dignitate Archiepiscopū succedere proxime, nomen ipsum indicat. Ex eo enim Archiepiscopus dicitur, quod instar principis præsit Episcopis suffraganeis suis: quos ei subditos esse aperte constat ex causa 9. quæsti 3. cap. 1. 2. & 3. Qui etiam Metropolitanus ex eo dicitur, quod in primatibus prouinciæ ciuitate sedeat. Qualem eligendam esse Archiepiscopi sedem, habetur ex cap. 1. 2. & 3. dist. 80. Ex quibus relinquatur, postremam dignitatem inter maiores, esse Episcopatu: cui iure cōmuni, ceteros minores subiici, habetur ex cap. Abbates, & cap. Abbatibus, 18. quæsti. 2. Illius vero initium in cap. Olim, dist. 95. fuisse traditur, quod cum olim Presbyteri baptizantes, eos quos baptizassent dicebant suos: & inter baptizatos oriretur schisma, vno dicente, Ego sum Pauli, alio vero, Ego sum Cephæ, & alio: Ego sum Apollō: placuit Apostolis ad tollendum eiusmodi schisma, vnum ex Presbyteris præficere ceteris, & caput dicere: cuius constituitur: cuius curæ, ac sollicitudini, omnes basilicæ, omnia monasteria, omniaque alia Ecclesiastica commissa essent: sicut esse iure cōmuni habetur ex cap. Regenda, 10. quæsti. 1. & ex cap. Omnes basilicæ, 16. quæsti. 7. & ex aliis ibidem à glossa notatis.

Quæ de iuribus, potestate, auctoritate, tum simplicium Episcoporum, tum aliorum, ipso superiorum tradit Azor in citato libro tertio cap. 31. & quinque sequentibus relinquemus apud ipsum videnda. Contenti enim esse possumus ad vitandum prolixitatis fastidium attingere ea ex quibus maxime iudicium de peccatis pender: qualia sunt, quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

De iis quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO II.

44.

Multa huius generis esse, constat ex iure canonico apud Gratianum in prima parte Decreti à dist. 25. vsque ad finem, & in 2. par. causa 7. & tribus sequentibus. Item in Decretalibus & Clement. atque Extrauag. tit. De officio ord. Octo autem vel nouem præcipua indicet D. Paulus in prioria ad Timoth. cap. 3. inquit. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vniuersoq; virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, Doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum.

Primum igitur quod ex officio incumbit Episcopo, ratione cuius debet esse irreprehensibilis, est studiosum esse Christianæ perfectionis, ac cōtemptum rerum mundanarū & pomparum, mortificationisque omnium humanorum affectuum. Ipse enim ex iis est, de quibus dictum est à Domino Matth. 5. Vos estis sal terræ: quod si sal euāuerit in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras & conculetur ab hominibus, Vos estis lux mundi, &c.]

Secundum est, suam Ecclesiam amare, non secus, ac sponsus solet suam vnicam sponsam, non transferendo in aliam

suam affectum. Ideo enim datur ei in consecratione sua anulus in signum, quod cum in sponsam acceperit suam Ecclesiam, aliam querere, & optare non debet: quandoquidem id non casti sponsi, sed potius adulteri est.

Tertium est, formam fieri gregis: ex animo, iuxta diuini Petri præscriptum in epist. 1. cap. 5. vers. 3. quo nomine sobrius debet esse, moderata scilicet mensa, & suppellectile, moderatoque vestitu contentus, cuncta contemnens, quæ ad mundanarū pompam, fastumque pertinere videntur: stude enim debet non minus vitæ exemplo, quam salutari doctrina populum sibi commissum transferre ab amore sæculi, ad amorem Dei, tanquam à via perditionis ad viam salutis. Sic enim Dominus Ioan. 10. de bono Pastore ait: quod cum proprias oves miserit, ante eas vadit, & oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius.

Quartum est, regere Ecclesiam De quam acquisiuit sanguine suo Act. 20. vers. 28. ratione cuius, prudens esse debet, vt discretus, prudenterque zelum diuini honoris temperet compassione humanæ infirmitatis, omnibus omnia factus, vt omnes saluos faciat: sicut de se testatur D. Paulus in prioria ad Corinth. cap. 9. Videri potest D. Bernardus in serm. 2. de tempore resurrectionis: vbi trium illorum Regum Dei inquam, corp. 8. omnes proximi, & di. 1. 2. 3. coniuentione necessaria Superiori in spirituali regimine suorum subditorum, præclare differt.

Quintum est, studere discretioni populi, iuxta illud posterioris ad Corinth. cap. 2. Christi bonus odor sumus Deo & iis qui salui fiunt, & iis qui pereunt. Ratione cuius bene compositus, beneque ordinatus esse debet interius, & exterius: in verbis, in actibus, in incessu, in quiete atque in omni conuersatione. Debet item pudicus esse, cum nihil sit, quod ipsius auctoritati, & doctrinæ tam detrahât apud populum, quam vita impudica.

Sextum est, hospitalem esse seu in domo sua excipere hospitio: non tantum familiares, sed etiam peregrinos, & aduenas atque pauperes.

Septimum est, administrare verbum Dei, vnde Doctor esse debet, amplectens, vt habet idem Apostolus ad Titum 1. eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere.]

Octauum est, imbecilles fouere, tanquam si nutrix foueat filios suos, secundum eundem. Apostolum in prioria ad Thessal. cap. 2. & præoccupatos in aliquo delicto instruere in spiritu lenitatis, ad Galatas, cap. 6. vnde non violentus & percussor, sed modestus esse debet verbis vtens quibus potius ad amorem, quam ad confusionem, vel iram, aut indignationem moueat.

Nonum est, commissum sibi populum, tanquam Christi gregem pascere: illius tum spiritualibus, tum etiam temporalibus necessitatibus, paterna cura subueniendo. In quam curam, tum ardenti amore Christi debet incumbere, vt ne vitam quidem exponere dubitet (iuxta illud Domini Ioan. 10. Bonus pastor animam suam pro ouibus suis) in exequendo diligenter boni pastoris munere, fructuosissimo, iuxta illud D. Petri in epist. 1. cap. 5. Cum apparuerit Princeps pastorum, percipietis immarecessibilem gloriæ coronam: sicut ex aduerso perniciosa est negligentia pastoris pascendi seipsum non gregem, iuxta ea quæ habentur c. 34. Ezechielis de tali genere hominum.

Requirat adhuc idem pascendi officium vt Episcopus non sit litigiosus, nec cupidus (intellige turpis lucri, ex c. 1. epist. ad Titum) nec item superbus sit, nec iracundus, quod proprium est non pastoris, sed furis, qui venit vt perdat, & mactet, iuxta Domini sententiam Ioan. 10.]

His consentanea sunt quæ Concilium Trident. statuit: primo quidem in sess. 23. cap. 1. De reform. vt Episcopus in suo Episcopatu resideat sub poena peccati mortalis, amissionis fructuum beneficii. Nam nequeunt præstare quæ debent illi qui gregi suo non intugilant, neque assistunt, sed mercenariorum more pro arbitrio illum deserunt. Secundo vero in ead. sess. cap. 3. vt Ordines subditis suis conferat per semetipsum, neque impeditos, ad alium mittat ordinandos, nisi bene examinatos & probatos: quod est vnicuique inuenire, vt tantum promoueantur si qui inueni fuerint digni.

digni, secundum ea, quæ ibidem in sequentibus capitulis præferuntur. Cæterum ut Ordines conferre, sic & alia, quæ Episcopalis Ordinis sunt, Episcopus præstare tenetur; vt confirmare, consecrare chrisma, templa, & altaria. Tertio, in sess. 7. cap. 1. & sess. 24. cap. 12. iuxta cap. Cum in cunctis; De elect. vt beneficia conferat tantum dignis. Immo sit sint beneficia curata, vt dignioribus, dignis relictis minus conferat sub pœna peccati mortalis, ex eadem sess. 24. capite 1. Quarto, in sequenti cap. quarto, & in præcedentis sessionis quinta cap. secundo, vt Concionetur per seipsum, aut legitime impeditus, per alium idoneum Quinto, ex ead. sess. 24. cap. 3. De reform. vt visitet totâ suam diocesim singulis annis, vel ad summum in biennio, Modus autem visitandi ibidem exponitur. Sexto in sess. 24. cap. 2. vt Episcopus annis singulis celebret diocesanam synodum: Archiepiscopus vero Prouincialem synodum tertio quoque anno. Septimo, in sess. 6. cap. 3. vt prudenter & diligenter intendat ad corrigendum excessus subditorum. Vbi etiam sit ei potestas Religiosos, quantumcumque priuilegiatos, extra monasteria degentes corrigendi, ac puniendi sicut Clericos sæculares. Octauo, in sess. 25. cap. 3. De reform. vt sobrie, magnaue circumspectioe, nec sine graui causa, seruatque iuris forma, vtatur sibi tradita potestate excommunicandi: cum experientia doceat, si temere, & leuibus de causis excommunicationis gladius exeratur, magis contemnatur, quem formidetur: & perniciem potius adferat quam salutem. Nono, in ead. sess. cap. 1. vt factis ipsis, ac vitæ actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) se muneri suo conformem ostendat, sicque mores suos omnes componat, vt reliqui ab eo frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possint. Decimo, in eadem vtam sess. cap. 2. vt publicet Concilium ipsum Trident. Id quod eidem etiam Pius quartus in bulla approbationis eiusdem Concilij, præcipit in virtute sanctæ obedientiæ. Quæ eadem obligatio est publicandi bullas Papæ, in quibus quoque earum publicatio præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ. Vndecimo, in sess. 23. cap. 1. vt pauperum, ac cæterarum miserabilium personarum paternam curam gerat. De obligatione quam is habet faciendi elemosinam ex redditibus Ecclesiasticis quos perceperit vltra necessarios ad honestam suam sustentationem iudicandum est secundum ea, quæ traduntur in sequenti tract. 3. tit. 1. cap. 7. De beneficiariorum obligatione expendendi fructus suorum beneficiorum in bonos vius. Duodecimo, Debet curare vt testamenta mandentur executioni ex Clemet. Quia cõtingit, De religiosis domib. & Concil. Trident. sess. 22. cap. 8. De reformatione. Videndus est Syluester in verbo Testamentum 2. quæst. octaua: & addendum quod ex eadem Clemet. aliis citatis habet Coar. ad cap. Cum tua, De testam. num. 7. & post eum Lud. Molina De iust. & iure tomo 1. tract. 2. disput. 249. dabo 2. id quod voluntate testatoris relictum est in vnum vsum, non posse conuerti ad alium autoritate Episcopi etiam interueniente consensu executorum.

Cæterum in prædictorum officiorum omissione peccatum mortale ordinarie committi, inde intelligitur, quod ordinarie ea conuictam habeat aut notabilem Dei irrecuerentiam, aut notabile proximi detrimentum, vel scandalum. Ob quorum etiam periculum, is qui Episcopatum indignus admittit, tenetur sub mortali illum relinquere, nisi se dignum reddat, ex cap. Nisi, De renunciatione.

Atque istiusmodi quidem peccatorum generi obnoxius est Episcopus post suam consecrationem. Ante eam vero potest quinque modis peccare. Primo quidem, appetendo Episcopatum propter commoda huius vitæ, quod est peccatum mortale, etiam si quis non sentiat se indignum: quando adeo ipsum Episcopatum desiderat propter bona temporalia, vt præferat ea saluti animarum: siue vt non curet probabile periculum negligenter in tali officio versandi in animarum detrimentum: mortaliter enim peccat per tradita à Caiet. 2. 2. quæst. 185. art. 1. & à Soto in 10. De iust. & iure quæst. 2. art. 1. in explicatione primæ dubitationis. Ratio vero est, quod agat contra charitatem, cuius ordinem pervertit, eo, quod proprium temporale bonum præponat bono spiritali proximi, peru. resque id quod institutum

est tanquam medium ad finem, iuxta illud tritum. Propter officium datur beneficium, eidem fini præferat: & infideliter, & in notabile detrimentum eorum quorum curam gerit, munus susceptum exequatur. Quod si quis non dubitet se Episcopatu indignum, nec villo modo velit suo officio propter temporalia deesse, neque hæc constituat illius finem, sed solum sit animo ita affectus, vt si temporalia commoda desissent, nihil de Episcopatu curaret: non peccat plusquam venialiter ex Caiet. & Soto ibidem, & Nauar. in Eschirid. cap. 23. num. 15. Ratio esse potest, quod talis peccet solum in ordinatione quadam appetitu temporalium; spectante ad auaritiam, quæ venialis est suo genere, quando non includit damnum proximi, quemadmodum habet Nauar. in eodem cap. 23. num. 70. Appetere autem Episcopatum principaliter, ob eius officium ad salutem animarum institutum, etiam si mortale non sit: tamen ex Caiet. & Sot. ibidem, vt plurimum est peccatum veniale: quia præsumptio quædam esse videtur, si quis se existimet dignum Episcopi officio, quod est altissimum, atque adeo (vt habet Concilium Trident. n. sess. 6. cap. 1.) Angelicis humeris formidandum. Veruntamen iuxta cap. In scripturis, 8. quæst. prima, excusatur talis appetitio quando necessitas Ecclesiæ eâ exigat: sicut censetur in terris vbi hæresis, vel ignorantia, vel morum deprauatio viget: vel quando magnus animarum zelus ad eam impellit: eò modo quo in verbo Episcopus, quæst. 3. concl. 2. tradit Syluester. nempe non vt prælit quis, sed vt proficit.

Secundo modo ante consecrationem peccare, & vt plurimum mortaliter, saltem propter scandalum, potest quis procurando Episcopatum. Hinc enim id damnatur in cap. Miramur dist. 61. & in cap. fin. 1. quæst. 6. & in cap. Per nostras, De iure patronatus. Attamen si tanquam dignus non immerito habitus, eligatur: suæ electioni consentiendo non peccat, ex Panorm. ad citatum cap. Per nostras. Immo nec procurando, si id necessitas Ecclesiæ requirat: vt si eligeretur aliqui omnino indignus, ex Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5.

Tertio modo ante consecrationem potest quis recipiendo Episcopatum peccare; & quidem mortaliter, si per vim, fraudem, subreptionem, & simoniam recipiat, aut cum sciat se eo indignum, vt pote carens qualitatibus quæ in Concilio Trident. sess. 22. cap. 2. De reform. tanguntur, & ad tria præcipua capita referuntur: nempe ad ætatis maturitatem, literarum scientiam, morum probitatem. De quibus dicemus in sequenti tract. 3. cap. 12.

Quarto potest quis peccare (nisi sit omnino indignus) recusando Episcopatum in duobus casibus. De quibus post D. Th. 2. 2. quæst. 185. art. 2. Syluester in verbo Episcopus quæst. 3. sub finem. Prior est cum à Superiore præcipitur illi sub mortali, suscipere Episcopatum, & omnino recusat. Posterior est, quando manifesta datur Ecclesiæ necessitas, eique Episcopatus offertur, etiam si non præcipiatur admittere. Neque talis excusabitur, quantum cuique votum fecerit de non suscipiendo, vnquam Episcopatu, prout habebat ex D. Tho. ibidem in solutione tertij argumenti. Et ratio est, quod votum intelligi debeat saluo iure Superioris, & exceptis casibus in quibus foret irrationabile: iuxta habita ipsum in præced. lib. 18. cap. 21.

Quinto denique peccare potest, nimis differendo suam consecrationem: quandoquidem ex decreto Concilij Trident. sess. 23. cap. 2. De reform. eam differens vltra tres menses obligatur ad restitutionem omnium fructuum perceptorum, & differens vltra sex, iure ipso priuatur Episcopatu. An vero Episcopi, qui prius Religiosi fuerunt, teneantur perinde ac ante ad obseruantiam Religiosi instituti, D. Thomas tractans 2. 2. quæst. 185. art. ultimo, statuit talem debere seruare ea quæ spectant ad suam religionem, exceptis iis quæ non consistunt cum statu Episcopali, vt claustrum, silentium, & si quæ sint alia. Videri possunt id satis familiariter explicantes Gregorius à Valen. 2. 2. disput. 10.

quæst. 3. puncto 8. & Azor. in prima parte Moral. instit. lib. 12. cap. 7.

quæst. 4.

SECTIO III.

De Clericis habentibus dignitatem infra
Episcopalem.

47. Prima huius generis dignitas est Abbatia, quae inter praeturas ponitur in cap. 2. De iudiciis: Abbatum autem quaedam sunt differentia. Prima est, quod alij sunt regulares: nempe qui monachorum collegiis praeficiuntur: alij vero sunt seculares, qui toti collegio Canonicorum Ecclesiae collegiatim praeficiuntur: nam alicubi tales praefecti vocantur Abbates: sicut & alicubi Priores, aut Rectores, vel Praepositi. Secunda differentia est: quod aliqui abbates videntur insignibus Pontificalibus, nempe mitra, & benedictione soleanni, alij in quaquam. Vtuntur vero qui habent ad id a Papa privilegium: iuxta c. Abbates, & c. Vt Apostolica, De privilegiis in Sexto. Tertia differentia est, quod alij sunt exempti a iurisdictione Episcopi, non item alij sed Episcopo subiacentur.

Secunda dignitas est Prioratus: qui distinguitur, sicut abbatia, in saecularem, & regularem: Nam saecularis dicitur, qui possideri solet per Clericum saecularem, & regularis qui possideri solet per aliquam personam quae professus est religionis regulam. Vbi aduertit, prioratum regularem dici conventuale, quando Praepositus per seipsum praestitit conventui, nec vicariam alterius curam gerit. De quo in Clement. 1. §. Ceterum, De statu Monachorum. Dicit vero claustralem, cum is praestitit, vices agit alterius in claustro. Illius mentio est in cap. Cum ad monasterium, De statu monachorum §. penult. Verum hoc posteriore modo dictus, non numeratur inter dignitates Ecclesiasticas.

48. Tertia & quarta dignitas, est decanatus, & praepositura. Dicitur autem Decanus, persona quae ceteris honoratior est in toto capitulo Canonico. De quo cum non habeatur titulus in iure Canonico, sicut de plerisque aliis dignitatibus, officium ipsius & autoritas ex consuetudine aut privilegio pendere videtur. Quamquam illius mentio fit in cap. Dilatus 3. De praebendis, in cap. Constitutus in praesentia, De appellationibus, & in cap. Dilatus De sententia excommunicationis in Sexto. Notatum est vero in omnibus fere Ecclesiis Galliae consuetudinem obtinere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Capitulo, seu collegio Canonico: quod Rota attingit decisione 431. in nouis De publici acceptione praepositurae, textus habetur in cap. Quamuis De verborum signific. vbi dicitur, Praepositus quidem generaliter vocari omnes qui praesunt, sed vltimum obtinuisse eos vocari Praepositos, qui quandam prioratus super alios curam gerunt. Quae vltima significare videntur praeposituram esse dignitatem in Ecclesiis secularizatis: itaut ex Priore conventuali, factus fuerit Praepositus in capitulo, & choro.

49. Quinta dignitas est Archidiaconatus. Dicitur est autem Archidiaconus, id est, princeps ministrorum: ex eo, quod inter Diaconos seu ministros Episcopi (quorum obsequio in executione sui muneris videntur, ne presbyteri quibus incumbere cura ministrandi plebibus sacramenta, ab ea distraherentur) maximam omnium iurisdictionem ab Episcopo ipso habere: tanquam vicarius ipsius in omnibus: & ad quem omnis cura in Clerico pertineret: ex cap. 6. De officio Archidiaconi: itaut presbyter Archidiacono superior sit quidem Ordine & consecratione: non tamen iurisdictione: quam in omnes de Clero, atque adeo in presbyteros ille exercere potest. Vnde & Archipresbyteri subiecti illi esse dicuntur in cap. Adhuc §. Archipresbyteri, titulo memorato, & in cap. 1. De officio Archipresbyteri.

Archidiaconus igitur est veluti oculus Episcopi, vicariam illius curam gerens per totam Diocesim: eiusque officium est ordinandos examinare, & Episcopo representare, ex cap. Vt nostrum De officio Archid. Cuius praesentationis modum vide in cap. vnico De scrutinio in Ordine faciendo. Item mittere in possessionem eos quibus fuerit ab Episcopo collatum beneficium, ex citato cap. Adhuc §. In quadam. Item singulis annis Ecclesias se iurisdictionis visitare;

& quae digna sunt correctione Episcopo remanere: atque alia quaedam ex eod. cap. Adhuc, & ex c. Perlectis, dist. 25. §. Archidiaconus. Ceterum quod iurisdictione, seu potestas Archidiaconi debeat regulari iuxta consuetudinem obseruatam in Ecclesia, in qua est Archidiaconus: itaut non possit quid amplius sibi sumere, quam per eam conceditur, habetur ex cap. finali De officio Archidiaconi.

Sexta dignitas est Archipresbyteratus. Dicitur sunt autem Archipresbyteri, quasi principes, & praecipui inter presbyteros: ad quos absente Episcopo delatum est a iure munus celebrandi Missarum solemniam, ac curandi ut ceteri presbyteri suum munus recte obirent. De qua re titulus habetur extra De officio Archipresbyteri, & textus in ante citato cap. Perlectis, §. Archipresbyter. Dupliciter vero generis Archipresbyter constitutus fuit: quidam urbanus, qui praesit omnibus presbyteris vrbis, in qua est sedes, seu Ecclesia Episcopalis: cuius officium proponitur in cap. Officium tit. memorato. Quidam vero plebanus, seu ruralis, qui non tantum vulgi imperiti curam gereret, sed etiam reliquorum presbyterorum; in pagis, caltris, ac villis, prout traditur in cap. finali eodem titulo.

Septima dignitas est Primicerij, sic dicti, quod in cera, siue tabula cerata, in qua psallentium Ordo in choro descriptus erat, primus esset. Hodie cantor vocatur, eiusque officium fuit praeside scholae cantorum: ut ipsius cura, & opera, Clerici ad cantum destinati, lectione sacrorum librorum, & optimis moribus instituerentur: & cuique quid legere, aut cantare deberet assignare, ex supra citato cap. Perlectis. §. Ad primicerium, & ex cap. vnico De officio primicerij.

Octava dignitas est Praeceptoris, & Succentoris. Vt enim Primicerius scholae cantorum, sic Praeceptor choro eorumdem canentium in Ecclesia praeficitur: ut choro in duas partes ad canendum alternatim diuina officia diuiso, ipse, cantum incipiat, antiphonasque inchoet. Qui vero ad ipsius absentis munus explendum constitutus erat, dictus est Succentor, & officium eius succentoria, in cap. Inter dilectos De excessibus Praelat.

Nona dignitas est Thesaurarij, qui idem in iure canonico appellatur tum Sacrista, tum De officio sacristae, tum custos, titulo De officio custodis. Ad eum pertinet sacrorum vasorum, reliquiarum, & vestium custodia, & quaedam alia ex memoratis titulis.

Decima dignitas est Cancellarij, ut appellatur in cap. Vt nostrum De officio Archidiaconi: siue scholastici, aut scholarchi, ut ideo vocari solet, quod officium ipsius fuerit curare, ut inferiores Clerici quod addidit, artes liberales discerent, & bene legere scirent. Hodie, sicut & Thesaurarius, dignitatis habet titulum, cum officio canendi horas canonicas in choro: celebrandique cetera diuina officia.

Praeter has sunt in Ecclesia Romana dignitates: de quibus videri potest Azor in tomo 2. Moral. Institut. libro 5. a cap. 27. ad finem.

SECTIO IV.

De habentibus Parochialem animarum
curam.

50. Quae curam habet animarum sine Ecclesiastica dignitate, dicitur Parochus, id est, a praebendo: eo quod sit Sacerdos ab Episcopo praefectus, ut plebi cibum diuini verbi, & sacramentorum, ad animas pascendas praebet in certa diocesis parte: quae ex ipso dicitur Parochia, & templum in quod plebs ipsa conuenit ad accipiendum verbi Dei, & sacramentorum pabulum, communiter, dicitur Ecclesia parochialis. Quamquam nomen ipsum parochiae interdum pro tota diocesi subiecta Episcopo sumitur, ut 92. c. 4. 5. & 6. atque c. finali De Parochiis. Adhuc idem ob eandem dicitur tum Curatus in Clementina Dudum, §. Verum De sepult. ex cura scilicet, ac onere administrandi sacramenta & proponendi verbum Dei populorum etiam Plebanus, in cap. Quod Dei timorem. De statu monachorum, & in cap. Super specula §. finali, Nec clerici, vel monachi: scilicet ex sollicitudine quam gerere debet plebs, certis limitibus (iuxta cap. Super eo, De Parochis) inclusae, quae ipsius potestati Ecclesiasticae subiecta est.

Vbi

Vbi nota primo, quod cum duplex sit Ecclesiastica potestas: una in foro interiori ad absoluendum, & ligandum: altera in foro exteriori, spectans ad exteriori disciplinam, & gubernationem Ecclesiasticam; hanc inueniri quidem in iis, qui dignitatem habent cum cura animarum: non tamen in Parochis, in quibus est sola prior; iure ordinario.

Nota secundo, iura Parochiae hae numerari: primo, vt in ea populus baptismum suscipiat; secundo, vt Eucharistiam in Paschate, & poenitentiam semel in anno, ac Extremam vntionem suo tempore. Tertio, benedictionem nuptiarum. Quarto, sepulturam. Quinto, vt populus, in ea diebus festis Missam audiat: etsi possit quis (dummodo absit contemptus) audire in alia parochia, iuxta cap. 2. De Parochiis, iuncta glossa finali. Sexto, vt decimas in ea soluat. Septimo, vt item primitias & alias oblationes ibidem offerat. De quibus videntur si sunt Syluester, Tabiena, & ceteri Summularij in verbo Parochia.

Nota tertio, quamuis ad Parochiale beneficium non requiratur vt is cui cofertur iam sit iniciatus aliquo sacro Ordine, ex Syluestro. Beneficium 3. q. 3. in fine: is tamen debet intra annum Sacerdos fieri, ex cap. Licet canon, De electione in 6. Quia de se dicitur in sequenti tractatu tertio, num. 311. Aduert. vero consequens esse ex hoc notabili, vt praedictus promoueri possit: intra annum, non seruat interlitio constituto in Concilio Trident. sess. 23. cap. 11. De reform. Quod idem iudicandum est ist deis, qui obtinent beneficia quibus annexa sunt onera dicendi Missam, aut cantandi Epistolam, vel Euangelium. Namque ius a talibus quoque exigat vt intra annua suscipiant Ordinem requisitum ad illa ipsa onera obeunda: qui quidem alioqui ipso iure priuentur voce in Capitulo, & priuandis sint dimidia parte distributionum. Textus est expressus in Clementina, Vt ij qui De ztate, & qualitate: cuius statutum Concil. Trident. in nouat in sess. 22. cap. 4. De reform. Atque si moniti vt promoueantur, ipsi recusent, priuandi sunt beneficio, iuxta cap. cum in cunctis §. Inferiora. De electione. Id quod procedit, etiam quando beneficium habet aliquem Ordinem annexum ex fundatione, statuto Episcopi, vel voluntate fundatoris vel ex consuetudine. De qua re Tabiena in verbo, Beneficium 3. nu. 23.

Nota quarto in numero Parochorum poni Vicarium perpetuum: qui auctoritate Episcopi canonice institutus, ius habet certam portionem ex beneficio accipiendi, nec potest ab officio amoueri, nisi eadem auctoritate Episcopi, ac iussu de causis: ex cap. Ad hoc, De officio Vicarij: & ex cap. vnico, De capitulis monachorum in sexto. Ceterum constitui solet Vicarij perpetui, ad populi curam habendam auctoritate Episcopi, quoties beneficium curatum vnitur alteri Ecclesiae, vel Capitulo, vel Episcopatu, vel Academia, vel fabricae Ecclesiarum, vel monasterio regularium, vel alicui dignitati Ecclesiasticae, vel collegio, vel hospitali, vel seminario, vel alicui altari loco pio, vel mensae Episcopi, aut alterius Praelati. Atque vicario perpetuo constituto in Parochiali beneficio, ille qui id ipsum habet sibi vnitum, liberatur ab onere seruiendi per seipsum in eodem: quia tota ea cura, & onus transfertur in Vicarium ipsum perpetuum, qui ad id constituitur: & ideo assignatur illi ex beneficio vnito portio sufficiens ad vitam, iuxta cap. Extirpanda §. penult. De praebendis, & cap. i. eod. tit. in 6.

Iam quod vicaria perpetua habeatur in numero beneficiorum, patet ex eo, quod auctoritate Episcopi detur in titulum perpetuum: & id Clerico tantum; assignata ipsi certa portione ob ministerium Ecclesiasticum. Licetque alius sit principalior, titulum habens beneficij Parochialis: tamen eodem Vicario incumbit totum onus, cura, & administratio talis beneficij. Indeque est, quod perinde ac Parochus, nequeat simul habere aliam vicariam perpetuam, aut aliud curatum beneficium: quodque debeat esse 25. annorum, & ad sacerdotium intra annum promoueri, ex Clemen. vnica, De officio Vicarij.

De temporalibus Vicariis, qui ad vices Parochi gerendas constituantur: u. n. ad tempus, & ideo non sunt beneficiarij, videri possunt Syluester, & reliqui Summularij in verbo,

Vicariis. Et inter caetera, pro communi praxi, notari duo casus praecipui, in quibus Vicarius temporalis constitui solet. Prior est, quando quis duas Ecclesias aequae principaliter Parochiales vnitas habet ex dispensatione legitima: tunc enim vnus & idem est rector vtriusque: & ideo non tenetur vicarium perpetuum in alterutra praeficere: sed vicarium ad tempus, quando ipse non potest, aut non vult seruire per seipsum; argumento cap. Et temporis, 16. quaeft. 1. quod glossa ad cap. 1. Ne sede vacante, verbo vniendo, in fine vsurpat in eandem sententiam. Posterior casus est, in quo vicarius temporalis constituitur ratione peregrinationis, studij vel alterius occupationis vtilis, & honestae Parochi. Constituitur inquam auctoritate Episcopi: sine cuius licentia ne tunc quidem Parochum posse a sua Parochia recedere habetur De consecr. distin. 5. cap. Non oportet, & cap. Relatum, De Clericis non resident.

Vicarius quoque temporalis esse potest Episcoporum, & aliorum Praelatorum habentium iurisdictionem quasi Episcopalem: quales sunt Praefecti Ordinum regularium, exemptorum ab Episcopi iurisdictione. De eo legi potest Syluester loco citato quaeft. quarta. Spectantia ad iurisdictionem Vicarij temporalis pro foro interno tradidimus in precedenti lib. 1. cap. 6.

Porro Parochi officia, quae incumbunt ei ex cura pastoralis numerantur decem iam relata a nobis in praecedenti item libro vigesimo cap. 5. sect. tertia. Peccata, quibus obnoxius est ratione sui status, sunt non pauca: quae reduci possunt ad quatuor capita.

Ad quorum primum pertinent commissa in susceptione ordinum; nempe si suscepit cum inhabilis esset ad illos suscipiendos; aut simoniam commisit in susceptione, aut suscepit ab Episcopo non legitimo, aut ante aetatem legitimam, aut in mortali peccato, aut in irregularitate, aut in excommunicatione, vel suspensione, aut ad titulum falsi, vel ficti patrimonij, vel beneficij, aut cum licentia falso obtenta.

Ad secundum pertinent commissa contra decentiam sui status: non gestando habitum Clericalem cum aperta tonsura: aut exercitia Clericis prohibita exequendo: aut ludis, vel choreis vacando, aut cum mulieribus commercium habendo, & sic de eiusmodi aliis, iuxta ea quae dicuntur postea in tractatu 3. cap. 2. aut demum in recitando horas canonicas cum voluntaria distractione, aut alio defectu, ob quem debitum orationis pensum minime reddere censatur, iuxta dicenda in eodem tractatu 3. cap. 4.

Ad tertium pertinent commissa per debitum usum sacerdotalis Ordinis, vt si Missam celebravit absque debitis ornamentis, aut si omisit adhibere materiam, & formam debitam, cum necessariis caetero in administratione sacramentorum, aut si contempsit sibi peccati mortalis Missam celebraturus, non est confessus, habens copiam Confessarij: vel non ieiunus celebravit, vel calices, & caetera ad tantum mysterium necessaria, non habet munda, & bene parata: nec satis cauet, ne quid de Christi corpore aut sanguine illi excidat, aut si Missam dicat post pollutionem etiam dormiendo habitam, si quidem causam mortalem ei dederit: aut si dicat in strigibus, aut in quemcumque sinem mortaliter malum, aut saepius dicat eodem die sine legitima facultate: aut si confessiones audierit non satis attente, vel sine sufficienti auctoritate, & scientia, aut alicui absolutio nem sacramentalem impenderit, cui non poterat: aut aliquid in confessione audire detexerit: aut interrogari vel iniunxerit, quod non debebat: aut omiserit inquirere, vel iniungere, quod debebat: aut in dubijs peritiorum non consuluerit, aut male iniunxerit poenitentiam.

Ad quartum spectant commissa circa proprium Parochi munus: non residendo in sua Parochia, nec suo gregi assistendo sicut tenetur; non dicendo Missam omnibus diebus festis, quibus illam Parochiani audire tenentur, & aliis diebus quibus necessitas exigit propter defunctos, aut nuptias, aut propter aliquam specialem consuetudinem, vel constitutionem, quae illum adstringat ad dicendam; aut non docendo populum sibi commissum, vel sacramenta ei non ministrando, cum necessitas postulat, vel recusando

ei tem-

ei temporale, aut spiritale subsidium, quod ex officio debet ei prestare. Vnde aduerte Parochum, sicut & alios beneficiarios, teneri in pauperes erogare, quidquid ex fructibus sui beneficii superfluit ei ultra suam honestam sustentationem, iuxta late tractanda in sequenti tract. 3. cap. 7. Præter antedicta peccata, quibus post acceptum beneficium Parochus obnoxius est; ante acceptum potest, quem admodum de Episcopo dictum est: quinque modis peccare, nempe appetendo curatum beneficium, procurando, recipiendo, recusando & differendo nimium suam ordinationem; iuxta c. Licet canon, De elect. in 6. in quo statuitur ut is qui accipit curatum beneficium illud perdat ipso iure nisi intra annum fiat Sacerdos.

Aduerte tamen differentiam in duobus casibus, in quibus procurari potest beneficium curatum, dummodo ab sit scandalum, etiam si Episcopus non possit. Prior est, quem habet Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5. quando curatum beneficium nulli datur nisi petenti; & petens alias dignus est, & mouetur ex charitate erga Ecclesiam cui prodesse cupit, nec cuiquam præiudicium adfert. Posterior est, quem tractat Armilla in verbo, Beneficium, nu. 39. quando Clericus indigens est, ac necessitate pressus: & cum dignus sit, beneficium curatum petit, ut potius ea ratione sibi subueniat, quam cum vituperio Ordinis Sacerdotalis mendicet.

Deus qui beneficia (& ex consequenti officia) habent sine dignitate, & animarum cura.

SECTIO V.

Inter beneficia Ecclesiastica, nonnulla sunt quibus nullam inest aliorum beneficiorum qualitas; puta nec iurisdicção, nec administratio rerum Ecclesiasticarum, nec dignitatis titulus, nec cura animarum, appellanturque simplicia. Et quod simpliciter sibi retineant nomen beneficii; quemadmodum vota, aut pacta, quibus non inest certa aliqua iuris solemnitas, id est, non testium adhibitio, non stipulatio, aut literæ, aut aliqui alij ritus ecclesiastici, aut ciuiles; dicuntur vota, aut pacta simplicia. Talia habentium onera & officia, sunt vel dicendi horas canonicas, vel psallendi in choro, vel certis diebus dicendi Missam, vel certis temporibus ministrandi, ac seruendi in Ecclesia. Item talium variaz sunt species inter quas præcipua est Canonicatus. Qui quamuis nec animarum curam annexam habeat, nec iurisdicçãoem, nec dignitatis titulum: habet tamen aliquid eminentiæ, ornati, & decoris in Ecclesia. At cum alius sit Ecclesiæ cathedralis, & alius collegiæ, ille est honoris eminentioris: ita ut inter beneficia, eos simplices, dignissimi censeantur Canonici Ecclesiæ cathedralis. Qui inde Sacerdotes Cardinales dicuntur, in cap. 2. De officio Archipresbyteri: tanquam primarij & præcipui; ad differentiam Sacerdotum, qui in inferioribus Ecclesiis resident. Quod nihilominus nomen nunc de solis iis qui pertinent ad Romanam Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum caput est, intelligi solet. Eorum enim dignitas adeo aucta est, ut ipsorum lumine quasi obfuscati reliquarum Ecclesiarum Cardinales, suum nomen amiserint, prout subindicat glossa finalis ad cap. Pudor. 32. quæst. 2.

Definiri vero potest Canonicatus ius habendi locum, & sedem in choro, ac vocem in Capitulo ex electione & receptione, qua quis in fratrem inter Canonicos cooptatur. Cui iuri aliud est annexum percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui Canonicus seruit: seu Canonicus debitos ob præsentiam ad cantandum in choro, & vocem habendam in Capitulo. Cuiusmodi ius nomine præbendæ strictè sumpto significari solent: quod late sumptum comprehendit quoque ius percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui quis seruit tanquam Clericus ministrans in diuinis; non tamen specialiter tanquam Canonicus. Sumptum latissime extenditur adhuc ad ius percipiendi fructus Ecclesiasticos ratione laboris, & officij temporalis: cui quis, etiam si laicus, seruit in Ecclesia. Qua ratione Aduocatus Ecclesiæ, Syndicus, Procurator, Oeconomus, dicitur habere certam, & ordinariam præbendam.

De obligationibus specialibus Canonicorum, præsertim

Ecclesiæ Cathedralis, legendum est Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Illa autem maxime specialis est, quod inter esse debeant diuinis officiis in choro. Cui non satisfactes priuantur distributionibus quotidianis, per cap. vnicum, De Clericis non residentibus, in 6. innotatum à Concilio Trident. in citato cap. 12. ita ut teneantur ad percepturum restitutionem: De qua re videri potest Azor in 2. parte moralium Institut. suam lib. 7. c. 7. cum Couar in lib. 3. variarum resol. cap. 13.

Secundam speciem beneficiorum simplicium constituunt Portiones: sic dictæ, quod sint ius percipiendi partem aliquam prouentuum Ecclesiæ, assignatam Clericis habentibus curam & officium horas canonicas in choro cantandi cum Canonicis. Qui constituunt capitulum, seu collegium argumento cap. Dillecta, De excessibus Prælatorum, Nec vocantur ad communes tractatus cum Canonicis, vt habet glossa ad cap. penult. verbo, Assisus. De clericis non residentibus. Sunt autem, sicut & Canonici, quidam cathedralis Ecclesiæ, & quidam Ecclesiæ Collegiæ.

Tertiam speciem constituunt Capellanæ sic dictæ à Capella. Sumitur vero ipsum capellæ nomen prout ad rem nostram pertinere potest; nonnunquam pro altari aliquo constructo in templo: nonnunquam vero pro loco aliquo sacro posito quidem extra templum, sed ei contiguo: nonnunquam autem pro simili loco disuncto, ac separato à templo: & demum nonnunquam pro aliquo loco ad sacros vsus deputato in domibus priuatis, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo non sine significantur loca sacra, vt scellum, prioratus, aut templum, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quæ est collatiua: vt cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quæ instituta est auctoritate Papæ, vel Episcopi: non collatiuam vero, quæ instituta est auctoritate priuata à solo testatore, vel donatore citra auctoritatem Papalem, vel Episcopalem: quæ sicut non est beneficium, ita nec inducit obligationem recitandi horas canonicas, vt idem quoque author addit: & potest à fundatore cui placuerit, dummodo idoneo, sine Episcopi institutione conferri, vt notat Guido Papeus in decis. 187. Itaque capellaniam: siquam beneficium esse iudicari debeat ex eo, quod in illa conferenda, cum patroni nominatione exigatur Superioris Ecclesiastici institutio, qua in titulum, & in perpetuum conferatur ad modum aliorum beneficiorum.

Cæterum onus capellanæ collatiuæ, præter illud recitandi horas canonicas, aliud est: nempe Missas certis anni temporibus iuxta formam in fundatione præscriptam, dicendi in altari, vel capella, vel Ecclesia, vbi ea instituta est. Nam capellanæ institutio spectat eo, vt à Capellano certis anni temporibus Missæ sacrificium celebretur. Iam ad naturam capellanæ accedunt fundationes, quæ ex eo dicuntur obitus, quod constituti sint certi redditus, ex quibus in perpetuum, pro anima fundatoris qui obiit, preces aliquæ fiunt quotidie, vel aliquo anni tempore. Tales autem, sicut capellanæ, approbatæ ab Episcopo rationem beneficii habent: alias non.

Porro difficultas est: An præstimonium quartam beneficiorum simplicium speciem constituat. De qua in vtramque partem plures Authores referunt Azor in tomo 2. moral. institut. lib. 3. cap. 7. & affirmantem merito sequitur: quia in cap. Quoniam, De concessione præbendæ in 6. præstimonium inter beneficia ecclesiastica numeratur: & Pius quintus in Bulla quam Nauarr. in Enchir. cap. 25. num. 122. refert, illud habendi imponit onus recitandi horas canonicas tanquam beneficiario: vt pote cui ex bonis Ecclesiæ portio datur: prout Clericus est: eiusque accipiendæ ius, conditione habet beneficii; siquidem non potest acquiri nisi canonica institutione, nec potest conferri sub aliquo pacto absolute labe simoniæ, nec nisi auctoritate Prælati Ecclesiastici, nec alteri quam Clerico, nec aliter quam in perpetuum confertur: idque propter officium Ecclesiasticum: dicendi scilicet horas canonicas, quod habet annexum. Neque refert quod ab initio instituta fuerit præstimonium, vel pro subsidio

adolescen.

adolefcentium vacantium literis, vel in subsidium pugnantium pro fide contra infideles: quoniam fieri potuit ut profectu temporis fierent beneficia, quae haberent onus annexum saltem dicendi horas canonicas. Quo modo intelligendum est quod dicantur pensiones intulatae. Videri potest Suarez De religione tract. 3. lib. 4. cap. 25. & tract. 4. lib. 4. cap. 2. 2. num. 7. & aliquot sequentibus, ut Azor. loco citato.

De commendatariis, Coadiutoribus, & Hospitalariis.

SECTIO VI.

Quia non semper occurrit persona idonea ad beneficium custodiam, & administrationem, ipsum interea concessit commendari alicui, qui curam illius gerat, quoad de idoneo providetur: unde a commendando dicitur est commendatarius. Et si autem de iure communi dari debeat commenda ad tempus certum, quod ad summum sit sex mensium, ex cap. Nemo, De electione in 6. tamen Papa potest quodcumque beneficium dare in commendam perpetuam quando legitima adest causa: sine qua non potest licite propter damna quae alioqui Ecclesiae inde provenirent, & particularibus inferrentur.

Quod autem Episcopus possit in commendam dare beneficium parochiale, observatis quinque conditionibus, habetur ex supra citato cap. Nemo. Quarum conditionum, prima est, ut ille cui datur sit 25. annorum. Secunda, ut sit Sacerdos. Tertia, ut non habeat aliam commendam. Quarta, ut non detur ad plures, quam sex menses. Quinta, ut sit evidens Ecclesiae necessitas, vel utilitas. Quae si cesset ante tempus definitum, potest beneficium conferre alteri perinde ac finitis sex mensibus. Post quos si necessitas, vel utilitas adhuc duret, potest continuare commendam, donec possit de idoneo providere, alias non: ex glossa supra in eodem cap. Nemo, ne scilicet tale statutum ludibrio habeatur debito que frustretur effectu: ut dicitur in c. Commissa, De electione in 6. Beneficium autem commendandi etiam tantummodo ad tempus auctoritatem non habere inferiores Episcopo, qui possunt ex privilegio praescriptione, vel consuetudine illud conferre; notat Azor in tomo 2. moral. instit. lib. 6. cap. 31. quae sit. 11. Sed contrarium non videtur probabilitate carere. Cum enim maius sit conferre beneficium quam ipsum commendare: satis probabile est, qui potest illud, posse & illud: praesertim cum ius non appareat resistere.

Difficultas est autem de commenda perpetua: An sit proprie beneficium, & canonicus titulus. Cuius partem affirmantem Doctores Gallos, & negantem Doctores Italos sequi notat Azor in praecedenti quaest. 5. Sed praevi refert ad nostrum institutum siue dicatur siue negetur esse proprie beneficium, dummodo concedatur aequiparari beneficio, quod quidem minimum concedendum esse, aliis citatis Suarez indicat, De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 27. quandoquidem per illam detur cura iurisdictioneque ordinaria, aut saltem quasi ordinaria: ac commendatarius ad modum beneficij, impeditur accipere aliud beneficium incompatible, ex decreto Concilij Trident. sess. 7. cap. 4. De reform. Accedit quod ad modum beneficij commenda perpetua ad totam vitam fiat: & commendatarius possit ex redditibus beneficij commendati vivere: super iisdem transire, ac eos vendere: liberamque habeat potestatem in temporalibus, & spiritualibus, non secus ac si, qui antea titulum habuit. Id quod constare potest tum ex formula, qua in commendam perpetuam beneficia dari solent a Papa: committendo illis eorum gubernationem, & faciendo potestatem de redditibus, fructibus, & proventibus illius disponendi, & ordinandi, sicut illi qui habuerunt in titulum, disponere & ordinare potuerunt, ac debuerunt. Nota ex Sylva in verbo, Commenda sub finem, dari quatuor casus in quibus peccatur mortaliter habendo monasterium in commendam. Primus est, quando habens illud non eger eo vero. Secundus quando notabiliter diuina cultus inde minuitur in monasterio. Tertius, quando monastica disciplina ideo dissoluitur. Quartus quando graue scandalum inde sequitur. De commenda, plura, tum Summularij in ipso verbo, Commenda:

tum alij ut Gomefius in regulam De trienniali possessione, quaest. quinta & Rebuffus in praxi benefic. 2. part. tit. De commenda.

Quod attinet ad Coadiutorem: is nomen habet ex auxilio spirituali quod praestat beneficiario. Triplex autem distinguitur: vnus qui assumitur a beneficiario ad aliqua officia minora, tanquam commissarius: constituiturque potest a quocumque beneficiario, quoad officia illa, quae ipse alteri committere potest; ac etiam pro eiusdem voluntate destitui, seu amoueri a tali officio.

Alter iste, qui est assumitur ad omnia beneficiarij officia, non tamen ut ei succedat post eius mortem. Atque talis non solet dari beneficiario simplici: sed Episcopo, aut eo, siue superioribus, siue inferioribus curam animarum habentibus: idque iuxta cap. De Rectoribus, cap. Ex parte, & cap. finali, De Clerico aegrotante, iuncto cap. 6. Concilij Trident. sess. 21. De reform. his de causis: prima ob senium, quo confectus est beneficiarius. 2. ob infirmitatem corporis, quando est morbo fractus. 3. ob infirmitatem animi, qua fit mente captus. 4. ob insufficientem literarum. 5. ob negligentiam, qua existens pastor, negligenter suo munere fungitur. Atque talis Coadiutoris officium est, *argumento cap. 2. De supplenda negligentia Praelatorum in 6.* facere omnia ea ad quae praestanda datus est Coadiutor. Ipse vero nec Pastor, nec Praelatus, nec beneficiarius censetur esse: quia non habet titulum beneficij, vel praelaturae: sed tantum exercitium curae pastoralis: propter quod recipit portionem reddituum eiusdem beneficij ad congruam suam sustentationem: ultra quam nihil potest de iisdem sibi accipere, aut alienare.

Porro in beneficiis parochialibus, & caeteris Episcopatu inferioribus, causa iusta interueniente potest (congruenter cap. De Rectoribus, & cap. finali, De Clerico aegrotante) istiusmodi Coadiutori dari ab Episcopo: aut etiam ex Sylva in verbo, Coadiutor, q. 2. in fine, ab alio Superiore, quod intelligendum de Superiore, ad quem pertinet collatio, aut institutio, admissioque cessionis talis beneficij. Verumtamen in Episcopatu, & aliis superioribus Praelaturis, Coadiutor tantum datur a Papa: exceptis duobus casibus, ex cap. vnico, De Clerico aegrotante in 6. Prjor est, quando Episcopus habet perpetuum impedimentum, ut senio vel alia infirmitate perpetua confectus: ita ut officium suum obire non possit: tunc enim de Capituli sui consensu, potest vnum, vel duos Coadiutores assumere. Posterior est, quando Episcopus incidit in amentiam: tunc enim si amentia est perpetua, Capitulum potest ei constituere vnum, vel plures Coadiutores cum consensu ipsius, si habens lucida interualla, illum praestare possit. Ipso autem recusante consensum praebere, res est ad Sedem Apostolicam fideliter deferenda: non autem a Capitulo propria auctoritate cogendus, ex eod. cap. vnico. Caeterum quia talis Coadiutoria non instituitur in commodum personae, sed Ecclesiae, ea durat quantum Ecclesiae necessitas, vel utilitas durat. De his ultra ea quae continentur in Decretalibus, titulo De Clerico aegrotante: alia habentur 7. quaest. 1. octodecim primis canonibus.

Tertius Coadiutor est, cui tunc cum in tale officium assumitur, facultas, & ius datur ut mutuo beneficiario succedat ei in beneficio. Huius usus Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. De reform. abrogat, & merito quia reservationes certi beneficij, a certa persona possessi, non minus lucuosae sint, & odiosae quam pacta de futura successione, ut ratio & experientia docent, notaturque in cap. 2. De concessione praebendae, & in cap. Detestanda, cum sequenti eodem tit. in 6.

Sunt autem tres conditiones praestae in Concilio Trident. loco citato, per quas iustificari potest talis usus. Primus est, si utilitas Ecclesiae requirat talem Coadiutorem, qualis est, cum sic constitutus Coadiutor, maiorem auctoritatem habebit in gubernanda Ecclesia, magisque exciabitur ad peragendum rite suum officium, oves sibi commissas tanquam proprias agnoscentes, amans, & pacens, aut magis amabitur, ac cogetur a subditis: qui & ideo magis illi obediunt. Secunda propositio est, si Papae dispensatio interueniat, qui solus coadiutorem cum futura successione dare potest plenitudine potestatis, quam habet supra omnia beneficia, ex cap. Proposuit, De concessione praebendae. Tertia

est, si